

Eduskunnan sivistysvaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi perusopetuslain, lukiolain, ammatillisesta koulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain ja kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 41 ja 45 §:n muuttamisesta (HE 66/2013)

Totean Opetushallituksen puolesta lausuntona otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä seuraavan.

Esitykseen sisältyy useita ehdotuksia koulujen ja oppilaitosten työrauhaa parantaviksi toimenpiteiksi. Lisäksi esitykseen sisältyy eräitä sairaalaopetusta, sijoitettujen lasten opetuksen kotikuntakorvausta, oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuutta sekä oppilas- ja opiskelijakuntia koskevia ehdotuksia.

Opetushallitus pitää esityksen tavoitteita oikeina ja kannatettavina. Opetushallitus puoltaa tavoitteiden saavuttamiseksi ehdotettuja lainsäädäntömuutoksia jäljempänä esitetyin kommentein ja tarkistusehdotuksin.

Työrauhan turvaamiseksi on tärkeää luoda kouluihin ja oppilaitoksiin sellainen työilmapiiri ja yhteisöllisyys, jossa kaikki koulu yhteisön jäsenet pystyvät turvallisesti ja häiriöttä työskentelemään ja jossa noudatetaan yhteisiä sääntöjä ja menettelytapoja. Myös kiinteä yhteistyö kotien kanssa on erityisen tärkeää.

Kasvatuskeskustelun lisääminen perusopetuslakiin ja kasvatuskeskustelu ensisijaisena keinona puuttua epäasialliseen käyttäytymiseen legitimoit useissa kouluissa jo tällä hetkellä noudatetun käytännön.

Lainsäädäntöön esitetyt tarkastus- sekä esineiden ja aineiden haltuunottoa koskevat säännökset ovat Opetushallituksen näkemyksen mukaan viimesijaisia ja poikkeuksellisia keinoja puuttua oppilaiden ja opiskelijoiden ei-toivottavaan käyttäytymiseen ja turvallisuuden vaarantumiseen. Esitetyt uudet puuttumiskeinot toimivat kuitenkin toisaalta ennaltaehkäisevästi ja toisaalta niiden avulla voidaan tarvittaessa puuttua turvallisuutta vaarantavaan ja oppimista häiritsevään käyttäytymiseen, johon koulujen ja oppilaitosten käytössä olevat muut keinot eivät ole riittäneet.

Oppilaiden ja opiskelijoiden koskemattomuuteen ja yksityisyyteen kohdistuvan lainsäädännön tulee perus- ja ihmisoikeuksien näkökulmasta olla selkeää ja tarkkarajaista. Opetushallitus kantaa kuitenkin huolta siitä, että lisääntyvä yksityiskohtiin menevä lainsäädäntö voi merkitä koulujen ja oppilaitosten toiminnan liiallista ja suomalaisen kulttuuriin vierasta oikeudellistumista. Vaarana on, että liian yksityiskohtainen sääntely johtaa vastakohtaispäätelyyn;

se mikä ei ole lainsäädännössä nimenomaisesti sallittua, on kiellettyä ja toiminta määräytyy lainsäädännön tarkkaan linjaamien menettelyiden mukaisesti. Suomalaisen koulutusjärjestelmän vahvuus on luottamus koulujen ja oppilaitosten, niiden henkilöstön sekä oppilaiden ja opiskelijoiden toimintaan. **Kouluille ja oppilaitoksille tulee jättää omaa harkintavaltaa muun ohella kasvatuksellisten keinojen käytössä ja järjestyssääntöjen laatimisessa.**

Lainsäädännön suunniteltua voimaantuloajankohtaa Opetushallitus pitää liian kireänä. On tärkeää, että lainsäädännön tavoitteista ja sisällöistä ehditään tiedottamaan koulutuksen järjestäjille samoin kuin järjestämään tarvittavaa täydennyskoulutusta mm. lisättävien tarkastus- sekä esineiden ja aineiden haltuunottamisvaltuuksien käytöstä. Koulutuksen järjestäjille tulee lisäksi varata riittävästi aikaa suunnitella omaa toimintaansa ja päättää esimerkiksi johtosääntöjen tarkistamisesta. Myös sairaalaopetusta koskevien velvoitteiden laajentaminen vaatii kunnilta toimenpiteitä, joita ei pystytä toteuttamaan suunnitellussa aikataulussa. **Opetushallituksen mielestä aikaisin mahdollinen ajankohta lainsäädännön voimaantulolle on 1.8.2014.**

Opetushallitus pitää hyvänä, että esityksessä Opetushallituksen määräysten antamiselle on varattu aikaa siten, että kurinpitokeinojen ja kasvatustieteiden käyttämisestä tehtävät suunnitelmat on otettava käyttöön 1.8.2016.

Opetushallitus esittää esitykseen sisältyvistä säännösehdotuksista lisäksi seuraavia huomioita ja muutosesityksiä:

Oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön (*PerusopetusL 29 §, lukioL 21 § ja L ammatillisesta koulutuksesta 28 §*)

Lainkohtiin ehdotetaan lisättäväksi uutena säännös oppilaitokseen tuotavista omaa tai toisten turvallisuutta vaarantavista esineistä tai jotka soveltuvat omaisuuden vahingoittamiseen eikä niiden hallussapitoon ole hyväksyttävää syytä. Lisäys on perusteltu ja linjassa muun lainsäädännön kanssa koskien yleisellä paikalla mukana pidettäviä terä- ja ampuma-aseita tai muita turvallisuutta vaarantavia esineitä tai aineita.

Epäselväksi kuitenkin jää, mitä aineella tarkoitetaan ehdotuksen mukaisessa kirjoituksessa. Säännöksen yksityiskohtaisissa perusteluissa tähän on liitetty maininta ”ainetta, jonka hallussapito on laissa kielletty tai jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta taikka ...”. Yksiselitteistä mainintaa, että tällä tarkoitettaisiin myös huumausaineiden tai päihteiden yksiselitteistä tuontikieltoa oppilaitoksen alueelle ei säädöksestä käy ilmi. Kuitenkin ko. aineet aiheuttavat välillisesti suuremman riskin väkivalta- ja häiriökäyttäytymiselle yksin ja erityisesti yhdessä lakiin nyt kirjattujen esineiden kanssa. Lukion ja ammatillisen koulutuksen opiskelijoista osa on täyttänyt 18 ja

osa 20 vuotta ja heillä on siten oikeus alkoholin hallussapitoon.

Opetushallituksen mielestä olisi selkeintä, että säännöksessä kielletäisiin opiskelijoilta huumausaineiden ja muiden päihdyttävien aineiden sekä alle 18-vuotiailta myös tupakkatuotteiden ja niiden kaltaisten valmisteiden, kuten sähkötupakan, tuonti kouluun ja oppilaitokseen.

Epäselväksi jää, koskeeko 7 momentin tarkoittama velvollisuus ilmoittaa huoltajalle häirinnästä, kiusaamisesta ja väkivallasta tilanteita, joissa kohde tai tekijä on muu kuin koulun oppilas. **Opetushallituksen mielestä säännös tulisi muuttaa sellaiseen muotoon, että ilmoitusvelvollisuus koskisi kaikkea opettajan tai rehtorin tietoon tullutta häirintää, kiusaamista tai väkivaltaa.**

Lisäys opetussuunnitelman yhteydessä laadittavasta kurinpitokeinojen ja kasvatustieteiden käyttämisestä sekä niihin liittyvästä menettelytavoista on kannatettava. Erityisesti menettelytapojen kirjaamisella voidaan yhtenäistää toimintaa niin oppilaitoksen sisällä kuin oppilaitosten välillä. Opetushallitukselle annettava toimivalta suunnitelmien laadinnan ohjeistamisesta opetussuunnitelman perusteissa on tärkeä ja Opetushallituksen toimivaltaa parantava lisäys.

Oikeuden turvalliseen opiskeluympäristöön tulisi koskea myös oppilaskoteja ja –asuntoloita. **Tästä tulisi ottaa säännöksiin nimenomainen maininta.**

Opetushallitus esittää harkittavaksi, että velvollisuus järjestyssääntöjen laatimiseen ulotettaisiin myös aikuisille järjestettävään lukiokoulutukseen sekä ammatilliseen aikuiskoulutukseen. Kun aikuiskoulutuksessa ja ammatillisessa aikuiskoulutuksessa on nykyisin erilaisista kulttuureista tulevia opiskelijoita ja aikuiskoulutuksessa myös alle 18-vuotiaita opiskelijoita, olisi perusteltua edellyttää järjestyssääntöjä myös niihin. Järjestyssääntöjä laadittaessa otettaisiin luonnollisesti huomioon opiskelijoiden ikä ja koulutuksen erilainen luonne lasten ja nuorten koulutukseen verrattuna.

Oppilaan velvollisuudet (*PerusopetusL 35 §, lukioL 25 § ja L ammatillisesta koulutuksesta 34 §*)

On epäselvää, onko perusopetuslain 35 §:ään lisäksi ehdotettu tehtävään (= työsuorituksen vahingonkorvauksen sijasta) velvoittaminen oikeusjärjestyksen mukaan mahdollista. **Opetushallituksen mielestä selkeintä olisi tehtävään määräämisen sijasta, että siitä säädettäisiin vaihtoehtona vahingonkorvaukselle ja työn tekemisestä tulisi sopia oppilaan ja tarvittaessa huoltajan kanssa.**

Ehdotuksen mukaan ”oppilas ei voi tehtävän suorittamisen vuoksi jäädä pois opetuksesta”. **Tähän tulisi lisätä, ettei voi jäädä pois koulun muusta toiminnastakaan (vrt. 36 §:n jälki-istuntoa koskevaan säännökseen).**

Kasvatuskeskustelu (*PerusopetusL 35 a §*)

Perusopetuslakiin ehdotetaan lisättäväksi säännös kasvatuskeskustelun käymisestä. Opettajat käyvät päivittäin eri tilanteissa eri tavalla painottuvia kasvatuksellisia keskusteluja oppilaiden kanssa. Niiden tavoitteena on toimia ohjaavana ja myönteisenä tukena. Lakiin otettava, erillisenä toimenpiteenä määrättävä ja kirjattava kasvatuskeskustelu tulee erottaa näistä koulun päivittäiseen arkeen kuuluvista keskusteluista ja oppilaiden ohjaamisesta. Lakiin otettavan kasvatuskeskustelun eroa oppilaiden muuhun kasvatukseen ja ohjaukseen tulee täsmentää opetuksen järjestäjille annettavassa ohjauksessa.

Opetushallituksen mielestä säännöksestä tulisi selkeästi ilmetä, että vakavissa ja törkeissä tapauksissa voidaan mennä suoraan kurinpitomenettelyyn, ilman kasvatuskeskustelun käymistä.

Huoltajalle varattavaa mahdollisuutta osallistua kasvatuskeskusteluun koskevan pykälän 3 momentin viimeisen virkkeen sivulauseen tekstin voisi selvytyden vuoksi täydentää esimerkiksi seuraavaksi: ”jos se 2 momentissa esitetty teko tai laiminlyönti huomioon ottaen katsotaan tarpeelliseksi”.

Kurinpito sekä menettely kurinpitoasiassa ja erottamisen täytäntöönpano (*PerusopetusL 36 ja 36 a §, lukiolL 26 ja 26 a §*)

Toimivaltaa koskevat säännökset asetuksen 18 §:stä tulisi kokonaisuudessaan siirtää lakiin. **Pykälässä olisi syytä säätää toimivalta jälki-istunnon määräämisessä.**

Jälki-istunnon järjestämisestä hiljaa istumalla ei liene tarpeen kirjoittaa lakiin.

Säännökset siitä, mistä oppilas ei saa joutua jäämään pois eri toimenpiteiden vuoksi (puhdistamis-/järjestämistehtävän, kasvatuskeskustelun, jälki-istunnon), tulisi kirjoittaa kaikissa tapauksissa yhdenmukaisesti siten, ”**ettei saa joutua jäämään pois koulun opetussuunnitelman mukaisesta opetuksesta eikä koulun muusta toiminnasta**”.

Lakiesityksen 36 a §:n 7 momentin mukaan kirjallisen varoituksen antamisesta voi opetuksen järjestäjän niin päättäessä päättää myös koulun rehtori. Ko. kirjallisen varoituksen antamista koskevan toimivaltasäännöksen voisi kirjoittaa seuraavasti: ”**Kirjallisen varoituksen antamisesta voi päättää opetuksen järjestäjän päättämä koulun henkilökuntaan kuuluva.**”

Uutena kohtana lukiolakiin lisättäisiin 26 §:n, ammatillisessa koulutuksesta annetussa laissa jo oleva, opiskelijan opetukseen osallistumisen epääminen enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos katsotaan olevan vaara, että toisen opiskelijan tai toisen henkilön turvallisuus kärsii opiskelijan väkivaltaisesta tai uhkaavasta käyttäytymisestä tai opetus häiriintyy opiskelijan toiminnan vuoksi.

Yhtenäisen käytännön ottaminen toisen asteen koulutusta koskevaan lainsäädäntöön on lähtökohtaisesti hyvä ja lähtee ennakoivasta ajattelusta ja varautumisesta.

Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita (*PerusopetusL 36 d §, lukiolL 26 d § ja L ammatillisesta koulutuksesta 35 d §*)

Sekä perusopetuslain 36 d § että lukiolain 26 d § määrittävät uutena säännöksenä rehtorin ja opettajan oikeudesta ottaa työpäivän aikana haltuun kielletty esine tai aine. Momentissa määritellään aika mutta ei paikkaa. Avoimeksi jää se, onko haltuunotto-oikeus voimassa koulun tai oppilaitoksen alueella vai muualla ja tarkoitetaanko ajalla oppilaan päivittäistä työaikaa vai oppilaitoksen työaikaa kokonaisuudessaan. **Opetushallituksen mielestä säännöstä tulisi tarkentaa siten, että siitä kävisi selkeästi ilmi, että haltuunotto-oikeus koskee koulun tai oppilaitoksen järjestyssäännössä määriteltyä aluetta tai muuta työsuunnitelman mukaista opetuksen järjestämispaikkaa ja aikaa, jolloin opetusta koulussa tai oppilaitoksessa annetaan.**

Epäselväksi jää, mitä tässä tapauksessa tarkoitetaan ”tilanteen uhkaavuudella”, mikä mm. osaltaan vaikuttaa oikeuteen käyttää voimakeinoja esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa.

Oikeus tarkastaa oppilaan tavarat (*PerusopetusL 36 e §, lukiolL 26 e § ja L ammatillisesta koulutuksesta 35 e §*)

Perusopetuslain 36 e §:ssä ja lukiolain 26 e §:ssä säädetään edellisen pykälän kaltaisesti opiskelijan tarkastusoikeudesta koskien kiellettyjä esineitä ja aineita. Tähän säännökseen sisältyy myös vastaava aikaan- ja paikkaan liittyvä ongelma kuin edellisessäkin pykälässä. **Opetushallitus esittää asiaan vastaavaa ratkaisua kuin edellä on todettu.**

Tarkastuksen suorittamistavasta poikkeamista koskeva määrittely ”asian kiireellinen luonne huomioon ottaen turvallisuuden kannalta ehdottoman välttämätöntä” ei anna perusteita ilmaisulle ”kiireellinen luonne” eikä ”turvallisuuden kannalta” tai ”ehdottoman välttämätön” ja jättää toimintaan liian paljon tulkinnanvaraa.

Haltuunottamisen ja tarkastamisen yleiset perusteet (*PerusopetusL 36 f §, lukiolL 26 f § ja L ammatillisesta koulutuksesta 35 f §*)

Haltuunottamisen ja tarkastamisen yleiset perusteet antavat hyvät perusteet esineiden ja aineiden haltuunottoon tai oikeuteen tarkastaa tavaroita tai näiden menettelytapojen suunnitteluun ja ohjeistamiseen sekä toimenpiteiden kirjaamiseen. Lukiolain muutosta koskevassa perustetekstissä mainittu henkilökunnan täydennyskoulutus olisi voitu kirjata pykälään esim. muodossa

”oppilaitoksen henkilökunta tulee perehdyttää ja kouluttaa 26 d ja e §:ssä olevien toimenpiteiden suorittamiseen”.

Kurinpitosäännösten kohdalla koulutuksen järjestäjän, oppilaitoksen rehtorin, opettajien ja muun henkilökunnan oikeudet ja velvollisuudet tulee kirjata tarkemmin säännöksiin. Erityisesti muun henkilökunnan toimivalta on täysin määrittelemätön.

Haltuun otettujen esineiden luovuttaminen ja hävittäminen (*PerusopetusL 36 g §, lukioL 26 g § ja L ammatillisesta koulutuksesta 35 g §*)

Pykälän 3 momentissa oleva luettelo haltuun otetuista esineistä, jotka tulee luovuttaa poliisille, tulisi kertoa mieluummin lain perusteluissa kuin lakitekstissä. Epäselväksi jää myös, onko luettelo tyhjentävä.

Pykälän 3 momentin mukaan haltuun otettu esine tai aine voidaan hävittää, ellei huoltaja ole kolmen kuukauden kuluessa saatuaan asiasta ilmoituksen noutanut esinettä tai ainetta. **Ko. kohdissa tulisi ottaa huomioon myös tilanne, että aine tai esine tulee luovutettavaksi täysi-ikäiselle opiskelijalle.**

Oppilashuolto kurinpidon ja ojentamisen yhteydessä (*PerusopetusL 36 b §*)

Säännöksessä tulisi viitata oppilas- ja opiskelijahuoltolakiin.

Kurinpidoillisten ja kasvatuksellisten toimien seuraaminen (*PerusopetusL 36 i §*)

Perusopetuslaissa on jo olemassa opetuksen järjestäjän velvoite arvioida antamaansa koulutusta ja sen vaikuttavuutta (perusopetuslaki 21 §:n 2 mom.). **Tämän vuoksi Opetushallitus katsoo, ettei ole tarpeen erikseen säätää kurinpidollisten ja kasvatuksellisten toimien seuraamisvelvoitetta.** Lain arviointia koskevaa säännöstä tulisi mieluummin tarkentaa, mikäli sen katsotaan olevan tarpeellista.

Osallisuus ja oppilaskunta (*PerusopetusL 47 a §, lukioL 27 § ja L ammatillisesta koulutuksesta 36 §*)

Perusopetuslain 47 a §:n 2 momentin mukaan lain 6 §:n 2 momentissa tarkoitetuilla kouluilla tulee olla sen oppilaista muodostuva oppilaskunta. Kun yksityiset ja valtion koulut eivät ole aina perusopetuslain 6 §:n 2 momentissa tarkoitettuja lähikouluja, ne jäävät oppilaskuntavelvoitteen ulkopuolelle, mikä ei liene kuitenkaan tarkoitus. Sitä, että osassa erityiskouluista oppilaat voivat olla sellaisia, että heillä ei ole välttämättä edellytyksiä toimia oppilaskuntana, ei ratkaista ehdotetulla sanamuodolla.

Epäselväksi jää, mitä tarkoitetaan kaikkien oppilaiden osallistumisella koulun toimintaan ja kehittämiseen sekä mahdollisuudella mielipiteensä ilmaisemiseen oppilaiden asemaan liittyvistä asioista. **Opetushallituksen mielestä riittäisi, että oppilaskuntaa kuullaan.**

Lukiolakia koskevan ehdotuksen mukaan jokaisella oppilaitoksella tulee olla opiskelijakunta. Ehdotus poikkeaa ammatillista koulutusta koskevasta vastaavasta säännöksestä, jonka mukaan opiskelijakunta voi olla myös useamman oppilaitoksen yhteinen. Eroa ei esityksessä perustella.

Lukiolain 27 § laajentaa merkittävästi nykyisen oppilaskunnan roolia uuden ”opiskelijakunnan” myötä. Pykälässä edellytetään opiskelijoiden kuulemisen ja osallistumisen mahdollisuuksien laajentamista. Opetushallitus pitää linjausta hyvänä. Opiskelijakunnan toimintaedellytysten turvaamisen kirjaaminen sekä sen toimintaan liittyvät tehtävät ovat merkittävä parannus aiempaan, nyt kumottavaan, pykälään verrattuna. **Opetushallitus pitää hyvänä lisäyksenä asian kirjaamista opetus- ja työsuunnitelmiin. Opetushallitus kannattaa myös opiskelijoiden ja huoltajien näkemysten selvittämistä aika ajoin oppilaitoksen toiminnasta. Asia tulisi kuitenkin kirjata mieluummin koulutuksen järjestäjän arviointia koskeviin säännöksiin.**

Erikoissairaanhoidossa olevan oppivelvollisen opetus (*PerusopetusL 4 a § ja L kunnan peruspalvelujen valtiosuudesta 41 ja 45 §*)

Ehdotetut erikoissairaanhoidossa olevan oppivelvollisen opetusta ja opetuksen rahoitusta koskevat säännökset ovat vaikeaselkoisia. Säännöksiä tulisi selkeyttää ja täsmentää.

Perusopetuslain muuttamista koskevan lain 4a §:n 4 momentissa tulisi käyttää ilmaisua ”... maksuttomaan kuljetukseen...”. Kysymys ei ole ilmaisesta kuljetuksesta, vaan oppilaalle ja hänen huoltajalleen maksuttomasta kuljetuksesta.

Erikoissairaanhoidossa olevalla oppilaalla on säännösehdotuksen mukaan oikeus maksuttomaan kuljetukseen tai riittävään avustukseen osallistuessaan sairaalaopetukseen. On kuitenkin epäselvää, kenen velvollisuus on järjestää kuljetus: oppilaan opetuksen järjestäjän vai sairaalan tai muun erikoissairaanhoidon toimintayksikön sijaintikunnan. Pykälän perustelutekstin mukaan koulumatkakustannukset kuuluvat sairaalaopetuksen kustannuksiin, josta kotikunnalla on maksuvelvollisuus keskimääräisen todellisen opetuspäivän hinnan mukaan. Jos kuljetuksen järjestää oppilaan opetuksen järjestäjä, tulisi sille lisäksi korvattavaksi opetuspäivän hintaan sisältyvä keskimääräinen kuljetuskustannusten osuus. Tämä saattaisi estää kuljetuksen joustavan ja tarkoituksenmukaisen järjestämisen.

Säännöksessä sairaalaopetuksen soveltamisala on rajoitettu koskemaan vain oppivelvollisia. Lain perusteluistakaan ei selviä, mistä syystä sairaalaopetus ei koskisi esi- ja lisäopetuksen oppilaita. **Opetushallituksen mielestä myös esi- ja lisäopetuksen tulisi kuulua ao. säännösten soveltamisalan piiriin.**

Säännöksen mukaan erikoissairaanhoidossa olevan oppilaan opetus järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa perusopetuslain 6 §:n tarkoittamassa kunnan osoittamassa koulussa. Asiassa jää epäselväksi, missä on niiden erikoissairaanhoidossa olevien oppilaiden ensisijainen opetuspaikka, jotka käyvät muuta kuin kunnan osoittamaa koulua.

Ehdotetun perusopetuslain 4 a §:n 1 momentin viimeisen virkkeen perusteella sellainen kunta, jossa on muu erikoissairaanhoidon toimintayksikkö kuin sairaala voi järjestää sairaalaopetusta mutta sillä ei ole siihen velvollisuutta. Säännöksen 3 momentin mukaan oppilaan tulee 1 momentissa säädettyjen velvollisuuksien lakattua voida palata siihen opetukseen, johon oppilas osallistui ennen siirtymistään 1 momentissa säädettyyn opetukseen. Ehdotetulla tavalla ilmaistuna 3 momentin säännös jää tulkinnanvaraiseksi, onko tämä oikeus siinäkin tapauksessa, että oppilas on ollut edellä mainitun muun toimintayksikön kuin sairaalan opetuksessa, minkä järjestämä opetus ei perustu velvollisuuteen.

Ehdotetun kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta annetun lain 41 §:n 4 momentin mukaan korvausta laskettaessa otetaan vähennyksenä huomioon oppilaan osuus opetuksen järjestäjälle *maksettavasta* seuraavasta rahoituksesta:

- 1) 37 §:ssä ja 38 §:n 1-5 momentissa tarkoitettua *varainhoitovuoden lopun tilanteen mukaan oppilaasta määräytyvästä* kotikuntakorvauksesta

Varainhoitovuonna maksettava rahoitus perustuu kotikuntakorvauksen osalta rahoitusvuotta edeltävää vuotta edeltävän vuoden lopun oppilasmäärään ja varainhoitovuodelle valtiovarainministeriön päättämään kotikuntakorvauksen perusosaan kunnittain. Varainhoitovuoden lopun tilanteen mukaisista oppilaista kotikuntakorvaus määräytyy vasta varainhoitovuotta seuraavaa vuotta seuraavan vuoden rahoitukseen ja sen vuoden kotikuntakorvauksen perusosan perusteella, josta valtiovarainministeriö päättää vasta varainhoitovuotta seuraavan vuoden loppuun mennessä.

Kun kotikuntalaskutus tapahtuu yleensä varainhoitovuoden jälkeen, ei laskutuksen tekohetkellä vielä ole tiedossa vähennyksenä huomioitavan varainhoitovuoden lopun tilanteen mukaan oppilaasta määräytyvän kotikuntakorvauksen määrää.

Säännöksen perustelutekstin mukaan *varainhoitovuoden lopun tilanteen mukaan oppilaasta määräytyvä kotikuntakorvaus* tarkoittaisi kuitenkin varainhoitovuoden lopun tilanteen oppilasta ja hänestä tulevaa kotikuntakorvaustuloa kuitenkin laskettuna *varainhoitovuoden tasossa* eli varainhoitovuodelle päätetyn kotikuntakorvauksen perusosan mukaan laskettua kotikuntakorvausta. Lainkohtaa tulisi tältä osin tarkentaa vastaamaan perustelutekstiä esim. seuraavasti:

- 1) 37 §:ssä ja 38 §:n 1-5 momentissa tarkoitettua *varainhoitovuoden lopun tilanteen mukaan oppilaasta määräytyvästä* **varainhoitovuodelle päätetyn perusteen mukaisesta** kotikuntakorvauksesta

Kotikunnalle on säädetty velvollisuus maksaa korvaus sairaalan sijaintikunnalle sairaalaopetuksessa olevasta oppilaasta 41 §:n 1 momentin mukaan.

Ehdotetun 5 momentin mukaan tätä velvollisuutta joutuisi huojentamaan oppilaan opetuksen järjestäjä, jos se olisi muu kuin oppilaan kotikunta. Tällainen opetuksen järjestäjä voisi olla muu kunta, kuntayhtymä, yksityinen opetuksen järjestäjä tai valtion koulu. Saamastaan rahoituksesta muu opetuksen järjestäjä joutuisi maksamaan oppilaan kotikunnalle sen maksettavaksi säädetyn sairaalaopetuksen korvauksen mukaisen määrän, joka sisältäisi sairaalaopetuksen opetuspäivän mukaisen korvauksen ja tukitoimista aiheutuneen korvauksen. Korvattava määrä olisi kuitenkin enintään oppilaan osuus muun opetuksen järjestäjän saamasta 4 momentin mukaisesta rahoituksesta, eli oppilaasta 1) kohdan mukaan määräytyvästä kotikuntakorvauksesta, 3) kohdan mukaisesta pidennetyn oppivelvollisuuden piirissä olevien oppilaiden korotuksesta ja 4) kohdan mukaisesta koulukotikorotuksesta. Epäselväksi jää esimerkiksi miten tätä tulkittaisiin valtion kouluihin ja yliopistojen harjoittelukouluihin.

Ehdotettu 41 §:n 5 momentin säännös on uusi ja merkitsisi monivaiheista laskutusta sairaalaopetuksen sijaintikunnan, oppilaan opetuksen järjestäjän ja oppilaan kotikunnan välillä. Laskutus koskisi erikseen jokaista oppilaan sairaalaopetusjaksoa, jona hän on pois opetuksen järjestäjän opetuksesta. Laskutuksen perusteena olevat tiedot ja rajaukset tulisi olla selkeät ja laskutuksen osapuolten todennettavissa.

Siirtymäsäännökset

Hallituksen esityksen mukaisen perusopetuslakiin valmisteltujen muutosten siirtymäkauden voimaantulosäännös mahdollistaa sen, että Opetushallituksen määräys laatia suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelytavoista voidaan antaa ja ottaa käyttöön aikaisemmin esitetyssä tarkoituksenmukaisemmassa aikataulussa. Tämä on tarkoituksenmukaista myös paikallisen opetussuunnitelmatyön kannalta.

Esitykseen lukiolain muuttamiseksi sisältyy siirtymäkauden voimaantulosäännös, joka ottaa huomioon lukion opetussuunnitelmien uudistamisen tavoiteaikataulun. Lukion uusien opetussuunnitelmien käyttöönoton aikataulua ei ole kuitenkaan vielä lyöty lukkoon.

Opetushallituksen mielestä siirtymäsäännöksessä mainittujen suunnitelmien käyttöönotto tulisi säännöksessä kytkeä lukion uusien opetussuunnitelmien käyttöönoton ajankohtaan.